

Media-alan työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2022–2023

Työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta. Vuoden 2022 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2023 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2023 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2024 alkuvuodesta. Tarkistetut suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla. Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisien syitten takia kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät sisälly määrällisiin tietoihin. Koulutuksen järjestäjien järjestämisluvista koulutuksen järjestäjien aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2022 tai 2023 toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

	2022	2023	2022	2023
Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	koko tutkinto	koko tutkinto	tutkinnon osat	tutkinnon osat
Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto	1 174	1 272	16 720	17 486
Audiovisuaalisen viestinnän osaamisala	612	645		
Kuvallisen ilmaisun osaamisala	349	386		
Julkaisu- ja tuotannon osaamisala	199	234		
Painoviestinnän osaamisala	25	22		
Ei tietoa	3	3		
Media-alan ammattitutkinto	150	143	670	709
Painoviestinnän osaamisala	7	17		
Audiovisuaalisen viestinnän osaamisala	76	53		
Valokuvauksen osaamisala	64	70		
Ei tietoa	3	3		
Media-alan erikoisammattitutkinto	26	17	112	71
Painoviestinnän osaamisala	3	2		
Audiovisuaalisen viestinnän osaamisala	0	0		
Valokuvauksen osaamisala	23	15		
Yhteensä	1 450	1 432	17 522	18 274

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Koko tutkinnon suoritukset	koko tutkinto		muutos %
	2022	2023	
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	1 174	1 272	8 %
Media-alan ammattitutkinto	150	143	-5 %
Media-alan erikoisammattitutkinto	26	17	-35 %

Tutkinnon osien suoritukset	tutkinnon osat		muutos %
	2022	2023	

Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	16 720	17 486	5 %
Media-alan ammattitutkinto	670	709	6 %
Media-alan erikoisammattitutkinto	112	79	-30 %

Opiskelun tavoitteena tutkinnon osia / tavoitteena koko tutkinto tutkinnon osittain

Opiskelun tavoitteena koko tutkinto (tutkinnon osittain)*	2022	2023	muutos %
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	16 040	16 682	4 %
Media-alan ammattitutkinto	622	635	2 %
Media-alan erikoisammattitutkinto	111	71	-36 %

Opiskelun tavoitteena tutkinnon osia (tutkinnon osittain)*	2022	2023	muutos %
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	680	804	18 %
Media-alan ammattitutkinto	48	74	54 %
Media-alan erikoisammattitutkinto	1	0	100 %

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Vuosien 2021, 2022 ja 2023 osalta on media-alan tutkinnoista vain perustutkinnossa kasvua suorituspäässä. Erikoisammattitutkinnossa on huomioitava pieni opiskelijamäärä, jolloin vähäinenkin muutos määrässä näyttäytyy prosentuaalisesti merkittävänä. Lisäksi ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tavanomainen opiskelu-aika (1–1,5 vuotta) voi selittää vuosittaista vaihtelua suorituspäässä.

Media-alalla kaikilla tutkintotasolla valtaosa opiskelijoista suorittaa edelleen koko tutkinnon ja painopiste on perustutkinnossa.

Koko tutkinnon suorittamisessa on muutoksia; perustutkinnossa kasvua 8 %, ammattitutkinnossa laskua -5 % ja erikoisammattitutkinnossa laskua -35%.

Tutkinnon osien suorittamisessa osasta on myös muutoksia; perustutkinnossa nousua 5 %, ammattitutkinnossa nousua 6 % ja erikoisammattitutkinnossa laskua -30 %.

Ammatti- ja erikoisammattitutkinto ovat enemmän työelämälähtöisiä ja suoritetaan pääosin oppisopimuskoulutuksena työpaikoilla.

Perustutkinto on enemmän oppilaitoskeskeinen ja näytöt suoritetaan useammin oppilaitoksessa.

Tutkintojen järjestäminen

Järjestämisluvat / Aktiiviset koulutuksen järjestäjät

Tutkinto	Järjestämisluvat 2022	Järjestämisluvat 2023	Aktiiviset järjestäjät 2022	Aktiiviset järjestäjät 2023
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	45	45	38	36
Media-alan ammattitutkinto	22	22	16	15
Media-alan erikoisammattitutkinto	5	6	2	

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Vuonna 2022 aktiivisten järjestäjien määrässä ei ollut muutosta. Ammattitutkintoon oli tullut yksi uusi järjestämislupa. Vuonna 2023 aktiivisissa koulutuksen järjestäjissä muutoksia oli seuraavasti: perustutkinnossa -2 kpl (38 → 36), ammattitutkinnossa -1 (16 → 15). Erikoisammattitutkinnon osalta aktiivisia koulutuksen järjestäjiä on vain yksi. Järjestämisluvissa ei ole muutoksia (PT 45 ja AT 22), Erikoisammattitutkinnossa on tullut yksi järjestämislupa lisää (5 → 6).

Tutkintojen järjestäminen sekä tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Vuosi 2022

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto:

- Aktiivisia koulutuksen järjestäjiä 38, joista kahdella suoritusmääriltään suurimmalla koulutuksen järjestäjällä on 25 prosenttia kaikista suoritetuista tutkinnoista.
- Aktiivisista koulutuksen järjestäjistä viidellä on suoritettu enemmän kuin 1000 tutkinnon osaa. Alle 100 tutkinnon osan suorituksia on kahdella koulutuksen järjestäjällä.
- Aktiivisista koulutuksen järjestäjistä 45 prosentissa on suoritettu 200–1000 tutkinnon osaa.

Media-alan ammattitutkinto:

- Kaikista suoritetuista tutkinnoista yli puolet jakaantuu neljälle koulutuksen järjestäjälle (aktiivisia koulutuksen järjestäjiä 16).
- Aktiivisista koulutuksen järjestäjistä puolessa on suoritettu yli 40 tutkinnon osaa.

Media-alan erikoisammattitutkinto:

- Kaksi aktiivista koulutuksen järjestäjää, joista toisella on suoritettu liki kaikki tutkinnot ja tutkinnon osat.

Vuosi 2023

Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto:

- Aktiivisia perustutkinnon koulutuksen järjestäjiä 36, suoritettuja tutkintoja yhteensä 1 272. Kaksi suurinta koulutuksen järjestäjää sijoittuvat pääkaupunkiseudulle. Viidellä suurimmalla koulutuksen järjestäjällä tutkintoja on suoritettu yhteensä 581 eli lähes puolet kaikista tutkinnoista.

Media-alan ammattitutkinto:

- Aktiivisia koulutuksen järjestäjiä on 15, suoritettuja tutkintoja on 143. Suurin järjestäjä on Keski-Suomessa. Kolmella suurimmalla koulutuksen järjestäjällä on suoritettu tutkintoja yhteensä 59 eli noin 42 %.
- Media-alan erikoisammattitutkinto:

Erikoisammattitutkinnon järjestäjiä on vain yksi, jossa on suorituksia yhteensä 17.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Vuonna 2022 media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon koulutuksen järjestäjistä valtaosa keskittyy alueelle Uusimaa-Tampere-Jyväskylä. Media-alan ammattitutkinnon koulutuksen järjestäjiä on tasaisemmin eri puolella maata. Media-alan erikoisammattitutkinnon aktiivisia koulutuksen järjestäjiä on vain kaksi. Ruotsinkielisiä koulutuksen järjestäjiä on vain kaksi perustutkinnossa ja yksi ammattitutkinnossa.

Vuonna 2023 media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon koulutuksen järjestäjistä valtaosa keskittyy alueelle Uusimaa-Tampere-Jyväskylä, ruotsin kielen osuus on 3,54 %. Media-alan ammattitutkinnon koulutuksen järjestäjiä on tasaisemmin eri puolella maata, ruotsin kielen osuus 8,39 %. Media-alan erikoisammattitutkinnon aktiivisia koulutuksen järjestäjiä on vain yksi suomenkielinen Keski-Suomessa.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2022

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	30 %	50 %	5 %	15 %
Media-alan ammattitutkinto	56 %	24 %	10 %	10 %
Media-alan erikoisammattitutkinto	6 %	94 %	0 %	0 %

**luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat*

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen 2023

Tutkinto	työpaikka	oppilaitos	työpaikka ja oppilaitos	ei tietoa
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	33 %	53 %	7 %	7 %
Media-alan ammattitutkinto	68 %	20 %	6 %	6 %
Media-alan erikoisammattitutkinto	26 %	70 %	4 %	0 %

*luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Ammatillisten tutkinnon osien kaksikantaisuuden toteutuminen arvioinnissa 2022 ja 2023*

Tutkinto	opettaja ja työelämän edustaja 2022	opettaja ja työelämän edustaja 2023	ei tietoa 2022	ei tietoa 2023
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	46 %	47 %	2 %	2 %
Media-alan ammattitutkinto	83 %	92 %	6 %	0 %
Media-alan erikoisammattitutkinto	100 %	100 %	0 %	0 %

*luvuissa ei ole mukana yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet eikä tunnustetut tutkinnon osat

Opiskelijapalautteen keskiarvot* (päätökysely)

Tutkinto	keskiarvo näyttö 2022	keskiarvo näyttö 2023	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2022	keskiarvo kaikista kysymysryhmistä 2023
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	4,2	4,4	4,0	4,1
Media-alan ammattitutkinto	4,4	4,6	3,9	4,2
Media-alan erikoisammattitutkinto	4,6	4,3	4,1	3,9

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	4,0	4,2
Media-alan ammattitutkinto	3,2	4,4
Media-alan erikoisammattitutkinto	-	-

* Arviointiasteikko 1-5

Työpaikkaohjaajakysely 2022–2023*

Tutkinto	keskiarvo 2022	keskiarvo 2023
Media-alan ja kuvallisen viestinnän perustutkinto	4,1	4,2
Media-alan ammattitutkinto	3,9	4,1
Media-alan erikoisammattitutkinto	3,6	-

* Arviointiasteikko 1-5

Näyttöjen suorituspaikkojen jakautuminen

Vuosi 2022: Valtaosa media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon näytöistä toteutetaan edelleen oppilaitoksissa. Koski-tietojen mukaan vain yksi koulutuksen järjestäjä on toteuttanut kaikki näytöt lain velvoittamalla tavalla työpaikalla, ja kaikki näytöt oppilaitoksessa on toteuttanut yksi koulutuksen järjestäjä. Pelialan näytöt tehdään pääasiallisesti oppilaitoksissa (yli 80 %), samoin pakollisten tutkinnon osien näytöt tehdään oppilaitoksessa usein vain yhden opettajan arvioimana.

Koski-tietojen mukaan media-alan ammattitutkinnon näyttöjä toteutetaan sekä vain oppilaitoksessa, että vain työpaikalla. Koulutuksen järjestäjien toiminnassa on eroja. Media-alan ammattitutkinnossa näyttöjen suorituspaikkojen tilanne on parempi kuin perustutkinnossa. On kuitenkin muutamia koulutuksen järjestäjiä, joiden kohdalla tilanne on huono: esimerkiksi kahden koulutuksen järjestäjän kohdalla oppilaitoksessa tapahtuvan toteutuksen osuus on yli 90 prosenttia.

Media-alan erikoisammattitutkinnon kahdesta aktiivisesta koulutuksen järjestäjästä toisen osalta kaikki näytöt olisi Koski-tietojen mukaan suoritettu oppilaitoksessa. Koski-tiedoissa voi olla virheitä kahdesta syystä: Koskeen raportoidaan tuloksia väärin koulun toimesta tai opiskelija on ollut työpaikalla, mutta silti näyttöarviointi toteutetaan oppilaitoksissa vain portfolioa tai vastaavaa lopputuotetta tarkastellen.

Yhteenveto kaikkien alan näyttöjen suorituspaikoista: Media-alalla työelämässä verkostoituminen on avainasemassa opiskelijoiden tulevaisuuden työllistymisen kannalta ja lisäksi todellisia asiakastöinä tehtyjen referenssien merkitys on suuri. Opiskelijan tulisi kommunikoida suoraan sekä ns. loppuasiakkaan kanssa (joka voi olla muiltakin toimialoilta), että media-alan toimijoiden kanssa. Työelämäkontaktit ja työelämälähtöinen arviointi opiskeluaikana ovat siis valtavan tärkeitä opiskelijan tulevaisuudelle.

Toimikunnan ehdotus pohdittavaksi: pitäisikö työelämässä suoritettujen näyttöjen lisäämiseksi luoda kannustinjärjestelmä koulutuksen järjestäjille.

Vuosi 2023: Yli puolet media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinnon näytöistä toteutetaan edelleen oppilaitoksissa. Hyvää on, että puuttuvien tietojen määrä on vähentynyt huomattavasti.

Media-alan ammattitutkinnon näyttöjen osalta tilanne on parantunut edellisestä vuodesta, vaikka edelleen näyttöjä toteutetaan paljon myös oppilaitoksessa. Media-alan ammattitutkinnossa näyttöjen suorituspaikkojen tilanne on parempi kuin perustutkinnossa.

Media-alan erikoisammattitutkinnon aktiivisia järjestäjiä on ollut vuonna 2023 vain yksi. Tämä on selkeästi parantanut tilannetta, mutta edelleen hyvin paljon näyttöjä järjestetään oppilaitoksessa. Erikoisammattitutkintoa tekevät paljon ammatinharjoittajat, joten heidän näyttönsä on usein kirjattu oppilaitokseen.

Yhteenveto kaikkien alan näyttöjen suorituspaikoista: Media-alan toimijoissa on paljon pieniä yrityksiä ja freelancereita, joilla ei ole mahdollista ottaa työssä oppijoita. Toisaalta paljon näyttöjä tehdään toteuttamalla oikeita asiakastöitä, mutta kouluympäristössä. Olisi kuitenkin tärkeää, että etenkin nuorimmat opiskelijat pääsisivät oikeille työpaikoille, koska heillä ei välttämättä ole mitään aikaisempaa kokemusta työpaikoista. Työelämäkontaktit ja työelämälähtöinen arviointi opiskeluaikana ovat siis valtavan tärkeitä opiskelijan tulevaisuudelle.

Kaksikantaisuuden toteutuminen

Vuosi 2022: Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto: Koski-tietojen mukaan työelämän edustaja on ollut opettajan lisäksi perustutkinnon näyttöjen arvioinnissa 36 prosentissa näytöistä. Perustutkinnossa kaksikantaisuus toteutuu siis vain noin kolmasosassa näytöistä. Ammatillisen tutkinnon osan näytön on arvioinut vain yksi opettaja 14 prosenttia näytöistä.

Media-alan ammattitutkinto: Työelämän edustaja on Koski-tietojen mukaan ollut media-alan ammattitutkinnon näyttöjen arvioinnissa 83 prosentissa näytöistä. Kaksikantaisuus ammattitutkinnon arvioinnissa toteutuu siis melko hyvin.

Media-alan erikoisammattitutkinto: Koski-tietojen mukaan media-alan erikoisammattitutkinnon arvioinnissa kaksikantaisuus on toteutunut kaikissa näyttöjen arvioinneissa.

Yhteenveto kaksikantaisuuden toteutumisesta: Perustutkinnossa näyttöjen arvioinnin kaksikantaisuus toteutuu heikoiden. Ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkintojen näyttöjen arviointi toteutetaan pääsääntöisesti kaksikantaisesti yli 80 prosentissa näyttöjen arvioinneista. Ongelmia on silti jonkin verran ammattitutkinnon arvioinneissa. Erityisen huomionarvoista on vain yhden opettajan arvioimien näyttöjen suuri määrä perustutkinnossa.

Vuosi 2023: Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto: Koski-tietojen mukaan työelämän edustaja on ollut opettajan lisäksi perustutkinnon näyttöjen arvioinnissa 47 prosentissa näytöistä. Perustutkinnossa kaksikantaisuus toteutuu siis lähes puolessa näytöistä. Ammatillisen tutkinnon osan näytön on arvioinut vain yksi opettaja 16 prosenttia näytöistä.

Media-alan ammattitutkinto: Työelämän edustaja on Koski-tietojen mukaan ollut media-alan ammattitutkinnon näyttöjen arvioinnissa 92 prosentissa näytöistä. Kaksikantaisuus ammattitutkinnon arvioinnissa toteutuu siis hyvin, tilanne on parantunut huomattavasti edellisestä vuodesta.

Media-alan erikoisammattitutkinto: Koski-tietojen mukaan media-alan erikoisammattitutkinnon arvioinnissa kaksikantaisuus on toteutunut kaikissa näyttöjen arvioinneissa.

Yhteenveto kaksikantaisuuden toteutumisesta: Perustutkinnossa näyttöjen arvioinnin kaksikantaisuus toteutuu edelleen heikoiden, parannusta on vain yksi prosentti edelliseen vuoteen. Ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkintojen näyttöjen arviointi toteutetaan pääsääntöisesti kaksikantaisesti yli 90 prosentissa

näyttöjen arvioinneista. Teknisesti on ollut haasteita käyttää arvioijana freelanceria tai kevytyrittäjää, jolla ei ole Y-tunnusta. Vain yhden opettajan arvioimien näyttöjen määrä on edelleen suuri (16 %) perustutkinnossa.

Opiskelijapalaute

Vuosi 2022: Opiskelijapalautteen perusteella opiskelijat vaikuttavat tyytyväisiltä näyttöjen toteutuksiin. Keskiarvojen vaihteluväli on perustutkinnossa 3,5–4,8 ja ammattitutkinnossa 3,5–4,9. Vain kaksi koulutuksen järjestäjää järjesti erikoisammattitutkinnon näyttöjä vuonna 2022, joten vaihteluväli ei ole tiedossa.

Vuosi 2023: Opiskelijapalautteen perusteella opiskelijat vaikuttavat edellisvuotta tyytyväisemmiltä (perustutkinto 4,2 → 4,4, ammattitutkinto 4,4 → 4,6). Erikoisammattitutkinnon osalta tyytyväisyydessä pientä laskua (4,6 → 4,3).

Työpaikkakysely

Vuosi 2022: Kaikkien tutkintojen keskiarvo on 3,9. Keskiarvojen vaihteluväli on perustutkinnossa 3,3–4,8 ja ammattitutkinnossa 2,3–4,5. Tutkintojen keskiarvot eivät ole suoraan verrannollisia keskenään, sillä vastaajien määrä vaihtelee huomattavasti tutkintojen välillä. Perustutkinnossa on 31 koulutuksen järjestäjää, joilta on raportoitu keskiarvot. Niistä 15 on keskiarvoltaan alle tutkinnon keskiarvon 4,0. Ammattitutkinnossa on viisi koulutuksen järjestäjää, joilta on raportoitu keskiarvot. Niistä yksi on keskiarvoltaan alle tutkinnon keskiarvon 3,2. Työpaikkajaksojen lukumäärän vastausosuus on perus- ja ammattitutkinnoissa hieman alle 25 prosenttia ja erikoisammattitutkinnossa alle 10 prosenttia. Yleinen huomio työelämäpalautteista: Vastaajamäärä huomioiden ainoastaan perustutkinnon osalta tieto on luotettavaa.

Vuosi 2023: Vastaajamäärä on ollut 221. Yleinen huomio työelämäpalautteista: Vastaajamäärä huomioiden ainoastaan perustutkinnon osalta tieto on luotettavaa. Ammattitutkinnon vastauksia on vain 4. Perustutkinnossa hajonta on 2,8–4,9. Ammattitutkinnossa hajonta on 2,0–4,7. Ammattitutkinnoissa ääripäät ovat selkeämmin näkyvissä ja vastaajia on vähemmän. Painotettu keskiarvo työpaikkajaksojen kestolla, keskiarvo 4,19. Keskiarvo perustutkinnossa on 4,18. Keskiarvo ammattitutkinnossa on 4,35. Vastattujen työpaikkajaksojen keskimääräinen kesto on 47,8 päivää.

Työpaikkaohjaajakysely

Vuosi 2022: Kaikkien tutkintojen keskiarvo on 4,1. Tutkintojen keskiarvot eivät ole suoraan verrannollisia keskenään, sillä vastaajien määrä vaihtelee huomattavasti tutkintojen välillä. Perustutkinnossa keskiarvojen vaihteluväli on 2,9–4,9. Keskiarvot raportoituneet 32:lta koulutuksen järjestäjältä. Niistä kymmenellä keskiarvo on alle tutkinnon keskiarvon (4,1). Ammattitutkinnossa keskiarvojen vaihteluväli on 2,4–4,9 seitsemällä koulutuksen järjestäjällä, joilta on raportoitu keskiarvot. Kolmella koulutuksen järjestäjällä on keskiarvo alle tutkinnon keskiarvon (3,9). Näistä yhdellä ei ole järjestämislupaa, vaan kyseessä on ollut oppisopimuskoulutus. Erikoisammattitutkinnon kahdesta vastanneesta koulutuksen järjestäjästä toisessa on alle 5 vastaajaa, eikä siitä ole siis raportoitu tuloksia.

Vuosi 2023: Vastaajia yhteensä 300, joista 5 on ammattitutkinnosta. Lisähuomiona, että perustutkintoa on arvioitu korkeammin kuin ammattitutkintoa. Painotettu keskiarvo työpaikkajaksojen kestolla: keskiarvo 4,19. Keskiarvo perustutkinnossa 4,21. Keskiarvo ammattitutkinnossa 3,94. Vastattujen työpaikkajaksojen keskimääräinen kesto on 53,8 pv; perustutkinnossa 52 päivää ja ammattitutkinnossa 124,2 päivää.

Pohdintoja

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Toimialan tutkinnoissa työelämässä suoritettujen näyttöjen osuus on vuonna 2022 ollut noin 31 % ja vuonna 2023 noin 42 %.

Vierailukäyntien perusteella toimikunta on kirjannut seuraavia huomioita:

- Näyttöympäristöjen soveltuvuus varmistetaan vierailukäynneillä, jotka tapahtuvat ennen työssäoppimisjakson alkua.
- Opettajat ovat aina yhteydessä uusiin työssäoppimispaikkoihin ja selvittävät soveltuvuuden käynnein ja keskusteluin.
- Opiskelijoiden taustaosaaminen kartoitetaan tarkasti.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettäville näytöille

Vierailukäynneillä esiin nousseet perustelut oppilaitoksissa järjestettäville näytöille:

- Lainsäädäntö kieltää kyseisen näytön työtehtävän toteuttamisen tai pääsyn työpaikalle henkilöltä, jolta puuttuu tehtävässä vaadittava ikä tai säädetty ammattipätevyys. Jos vaadittava pätevyys sisältyy tavoitteena olevaan tutkintoon, opiskelijan on hankittava ko. pätevyys ennen näyttöä eikä tällä perusteella näyttöä ei voi siirtää oppilaitoksessa toteutettavaksi. Jos opiskelija saavuttaa suunniteltuna opiskeluaikana näytön työtehtävässä vaadittavan iän, ei näyttöä voi siirtää oppilaitokseen iän perusteella, vaan näytön ajankohtaa siirretään.
- Työpaikkaa, jossa kyseinen osaaminen voitaisiin osoittaa, ei löydy opiskelijan opiskelupaikkakunnalta, opiskelijan kotipaikkakunnalta eikä opiskelijan koulutus- tai oppisopimustyöpaikalta.
- Näytön toteuttaminen työpaikalla voi aiheuttaa opiskelijalle suuren terveyteen tai henkeen kohdistuvan riskin, jota ei voida työpaikalla käytössä olevin suojaus- ja työsuojelumenetelmin poistaa.
- Näytön toteuttaminen työpaikalla voisi aiheuttaa työpaikalle merkittävän taloudellisen tai toiminnallisen riskin, jota ei voida näyttötilanteessa riittävin suojaus- ja varmistustoimenpitein poistaa tai työpaikan vakuutukset eivät sitä kata.
- Oppilaitoksen työpaja voi toimia näyttöympäristönä (tutkinnon perusteiden mukainen työpaja), jos opiskelijan ohjauksen ja tuen tai erityisen tuen suunnitelmassa näin sovitaan.
- Joissakin tapauksissa työssäoppiminen toteutetaan etätyönä, jolloin haasteeksi on muodostunut työpaikkaohjaaminen.
- Sopivaa työpaikkaa ei löydy tai asiakas ei pysty tarjoamaan paikkaa tekemiselle. Pakollisissa tutkinnon osissa osaaminen ei ole vielä riittävällä tasolla työssäoppimisjaksolle.
- Jos etsinnästä huolimatta ei löydy oppisopimuspaikkaa niin etsitään ns. keikkapaikka, jossa näytön voi suorittaa. Jos oppisopimuspaikassa kaikki ei suju suunnitellusti, niin aina pyritään löytämään mahdollisimman aito työympäristö, ts. koulutuksen järjestäjä ei lähtökohtaisesti tarjoa projektia.
- Näytöt tehdään lähtökohtaisesti työelämän toimeksiannosta, mutta näytön toteutus on joissain tapauksissa helpompi suorittaa oppilaitoksen tiloissa ja laitteistolla.
- Joissain tapauksissa (esim. pelialalla), työpaikka ei ole fyysinen vaan työskennellään etäyhteyksin ja mahdollisesti kansainvälisesti. Näin ollen näytöt suoritetaan oppilaitoksen tiloissa ja laitteilla. Pelialan koulutuksessa perusteena myös, että opiskelijat tekevät esim. peliprojektin alusta loppuun koulun projektina.
 - Opiskelija toimii omassa NY-yrityksessään.

Havainnot: 1) Media-alan opiskelijoita on enemmän kuin mahdollisia media-alan työpaikkoja/toimijoita. Media-alan työelämätoimikunta kannustaa media-alan opiskelijoita hakemaan työ- ja näyttöympäristöpaikkoja muualtakin kuin media-alan toimialalta. Media-alan osaamista tarvitaan laajasti myös muilla toimialoilla, missä on myös mahdollisuus valmistuttuaan työllistyä. Opiskelun aikana haettavia työelämän paikkoja tulee hakea samalla tavalla kuin työpaikkoja valmistumisen jälkeen. 2) Media-alalla on epävarmuutta siitä, mikä lasketaan työpaikaksi. Esimerkiksi jos asiakkaalle tehdään koulun äänistudiolla asiakkaan tilaustyö, jopa mahdollisesti työelämän edustajan läsnäollessa, niin onko kyseessä oppilaitosnäyttö?

Vierailukäyntien yhteydessä saatujen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien ja keskusteluiden perusteella voidaan todeta, että enemmistö koulutuksen järjestäjistä pyrkii järjestämään näytöt työpaikoilla, mutta eivät aina siinä onnistu. Mutta on niitäkin koulutuksen järjestäjiä, joissa on laadittu ja vahvistettu sellainen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma, joka kannustaa oppilaitosnäyttöihin lainvastaisesti.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Vuonna 2023 työelämätoimikunta vastaanotti kaksi oikaisupyynnöä, joista toisen käsittely on jatkunut uuden toimikunnan aikana.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista toimikunta ei ole antanut perustutkinnon osalta yhtään lausuntoa ja ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista yhden molemmista. Näissä toteuttamissuunnitelmat on tehty tutkintokohtaisesti. Osassa vierailukäyntikohteita oli puutteita ajantasaisista toteuttamissuunnitelmista, mutta osalla toteuttamissuunnitelmat olivat hyvin tehdyt ja ajan tasalla.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Vierailukäyntien perusteella opiskelijoiden kanssa käydään HOKS-keskusteluja läpi opintojen. Opiskelijoiden aikaisemmin hankittu osaaminen ja harrastuneisuus huomioidaan yleensä hyvin opintojen suunnittelussa ja osaamistaan voi osoittaa nopeamassa tahdissa, jos siihen on valmiuksia. Opettajat ja työssäoppimisen ohjaajat

arvioivat opiskelijakohtaisesti valmiuden näytön suorittamiseen. Pienemmillä koulutuksenjärjestäjillä on haasteita tarjota valinnaisuutta oppilaitoksessa tarjottavaan opiskeluun.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa toimikunnan näkemyksen mukaan

Kehittämiskohteita työelämätoimikuntien havaintojen ja vierailukäyntien perusteella:

- Tutkintojen markkinoinnissa käytetään vastoin ohjeistusta muita kuin virallisia tutkintojen nimiä.
- Edelleen näyttöjä tehdään paljon oppilaitoksissa, joskin osin asiakastöinä ja projekteina.
- Opiskelijoiden runsaiden poissaolojen hallitseminen.
- Alalla tyypillisten pienten yritysten ja yksittäisten yrittäjien saaminen mukaan työssäoppimisen tarjoajiksi.
- Yksittäisten oppisopimusopiskelijoiden palveleminen ei toteudu kaikilla koulutuksenjärjestäjillä.
- Jos opiskeluun ei sisälly työssäoppimista, jäävät työelämätaitojen käytännön oppiminen heikoille.
- Työpaikkaohjaajien osallistuminen työpaikkaohjaajakoulutukseen on heikkoa.

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Yhteisiä tutkinnon osia toteutetaan oppilaitoksissa hyvin eri tavoin. Korona-ajan jäljiltä verkkokurssit ovat lisääntyneet huomattavasti, joissain oppilaitoksissa kaikki YTO-opinnot ovat mahdollista tai jopa pakko suorittaa verkkokursseina. Joissain oppilaitoksissa YTO-opinnot toteutetaan intensiiviviikkoina, joissain jaettuna tasaisesti opintojen ajalle. Integrointia tehdään melko vähän, osittain lukujärjestysteknisistä syistä. Samoissa YTO-ryhmissä voi olla opiskelijoita usealta alalta.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus ja kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Työelämätoimikunnan vierailukäynnit vuonna 2022 ovat painottuivat koulutuksen järjestäjiin, jotka ovat saaneet hyviä opiskelijapalautteita. Tavoitteena on ollut löytää hyviä käytänteitä eteenpäin vietäviksi.

Huomioita vierailukäynneiltä tutkintojen perusteiden toimivuudesta ja työelämävastaavuudesta:

- Yleisesti tutkinnon perusteet ovat ajantasaisia, joustavia ja vastaavat työelämän vaatimuksia.
- Koulutuksen järjestäjät toivoivat laajempia tutkinnon osia. Havaintona on, että perustutkinnon perusteet ovat pieniä kokonaisuuksia.
- Pelialaa toivottiin omaksi osaamisalaksi.
- Kiinnostusta vaikuttajamarkkinointi / sisällöntuotanto tutkinnon osaan.
- Pohdintaa aiheuttivat perustutkinnon muuttumassa olevat perusteet. Esim. eräällä oppilaitoksella on paikallisesti toteutettava Media-alan sisäiset asiakastyöt -niminen tutkinnon osa, johon ollaan tyytyväisiä. Kuinka jatkossa ko. tutkinnon osalle käy, kuinka opintopisteet saadaan täyteen, mietityttävät oppilaitoksessa.

Työelämätoimikunnan vierailukäynnit vuonna 2023 painottuivat koulutuksen järjestäjiin, jotka ovat saaneet hyviä opiskelijapalautteita sekä toisaalta uusin toimijoihin.

Huomioita vierailukäynneiltä tutkintojen perusteiden toimivuudesta ja työelämävastaavuudesta:

- 1.1.2024 voimaan tulevat uudet tutkinnonosat tuovat kaivatun pelialan osaamisalan.
- Uudet osaamisvaatimukset ja arviointikriteerit saivat sekä positiivista että negatiivista palautetta.
- Ympäripyöreät osaamisvaatimukset saivat kiitosta, tosin joskus ovat liiankin väljiä.
- Yleisesti tutkinnon perusteet vastaavat työelämän vaatimuksia ja ovat ajantasaisia.
- Tutkinnon osista on helppo koota osaamispolkuja, kun kaikki tutkinnonosat ovat nyt valittavissa kaikkiin osaamisaloihin.
- Tutkinnon osien nimet eivät ole aina sisältöä kuvaavia ja lähes samanlaisia tutkinnonosia on liikaa.
- Ammattitutkinnossa kritisoitiin vähäisiä ääneen liittyviä tutkinnonosia.